

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	17 Medi 2019
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Pwnc	Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Swyddog Cyswllt	Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd calonogol tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

1. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg rheolaidd am sefyllfa arbedion yn dilyn adroddiadau perfformiad yr Aelodau Cabinet unigol a gyflwynwyd yng Ngorffennaf.

Yn Strategaeth Ariannol y Cyngor ers 2015/16, mae gwerth £32m o arbedion wedi eu cymeradwyo i'w gwireddu yn ystod y cyfnod 2015/16 i 2019/20. Adroddir yma ar arbedion 2019/20, sydd werth £3,085,330 ynghyd a'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, ac mae adroddiadau perfformiad yr Aelodau, sy'n cael eu cyflwyno yn rheolaidd i gyfarfodydd y Cabinet, yn manylu ar gynnydd y cynlluniau arbedion unigol o fewn eu portffolios, fel y mae'r sefyllfa ar y pryd. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

2. CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 – 2018/19

- 2.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion oedd wedi ei osod iddynt o 2015/16 – 2018/19, cyfanswm o bron i £27m. Mae'n galonogol i mi allu adrodd bod dros £25m, neu 96%, o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu, a dim ond ychydig o lithriad gyda'r gweddill.
- 2.2 Mae'r llithriad yma yn bennaf ar rhai o gynlluniau 2017/18. Bu cynnydd yn ddiweddar gyda rhai o'r cynlluniau ond mae'r her o wireddu eraill yn parhau.
- 2.3 Mae dau gynllun sydd werth £205k gan yr Adran Addysg yn destun pryder, sef *Lleihau amser a/neu godi ffi am yr elfen gwarchod o fewn y cynllun brecwast am ddim* ac hefyd *Cynyddu pris prydau ysgolion cynradd o £2.30 i £2.50*. Nid yw'r arbedion yn cael eu gwireddu ar y lefel yr oedd yr Adran wedi ei ragweld, ac mae'r Pennaeth a'r Aelod Cabinet yn ymwybodol o'r angen iddynt ddarganfod arbediad amgen.

- 2.4 Rhagwelir risgiau efo cyflawni gweddill yr arbedion ar bedwar o gynlluniau yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant sef *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran, Gwellu effeithlonrwydd gweithwyr maes a Chomisiynu'n ddoeth Gwasanaeth Iechyd Meddwl*. Yn ogystal, mae'r cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol y Gwasanaeth Tai* yn achosi pryder i gyflawni gweddill arbedion y cynllun. £181k yw cyfanswm targed sy'n weddill ar y pedwar cynllun. Bydd yn rhaid i'r Pennaeth a'r Aelod Cabinet ystyried cynnig cynlluniau arbedion amgen.
- 2.5 Mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion 2018/19 a'r blynyddoedd dilynol ar un cynllun gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd sef *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd*. Mae'r cynllun wedi bod yn destun adolygiad gan ail ymweld â thybjaethau'r model 'Dechrau i'r Diwedd' gwreiddiol gan ei bod yn ymddangos fod arbedion ariannol o'r cynllun wedi bod yn rhy uchelgeisiol yn sgil newid yn yr hinsawdd bresennol yn y maes plant. Gyda phroffil poblogaeth plant mewn gofal wedi newid, cyfartaledd cost lleoliadau preswyl wedi cynyddu, ynghyd â chymhlethdod achosion. Mae yna gost ariannol uchel i'r Cyngor i gyllido lleoliadau preswyl i blant y tu allan i'r Sir oherwydd fod eu hanghenion yn gymhleth a dwys, ac nad oes modd adnabod lleoliadau i gyfarfod yr anghenion yn lleol ym mhob achos. Bydd angen i'r Adran ystyried newid trywydd canolbwyntio er mwyn ceisio datrysiaid.

3. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2019/20

- 3.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2019/20. O'r 123 o gynlluniau sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 68 (gwerth dros £1.9m neu 36%) wedi eu gwireddu a 28 (gwerth £1.8m neu 34%) pellach ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae 24 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i gyflawni a 3 cynllun sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
- 3.2 Nid yw'r cynllun *Cynyddu'r ffi am y clwb gofal cyn ysgol o £0.80 i £1* sydd gan yr Adran Addysg, yn gwireddu'r arbedion ar y lefel oedd yr Adran yn ei ragweld, gyda'r rhagolygon diweddaraf yn awgrymu diffyg o oddeutu £10k yn yr incwm.
- 3.3 Mae'r Adran Amgylchedd yn rhagweld y bydd rhai risgiau i gyflawni arbedion ar ddau gynllun sef *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* ac hefyd *Lleihau'r adnodd o fewn y Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd*.
- 3.4 Mae gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gwerth £1m o gynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni. Bu oediad gyda 6 cynllun, gwerth £300k, ond bellach maent yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion dau gynllun sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k) ac *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwen ar draws y gwasanaeth* (£133.5k). Mae adnodd ychwanegol wedi ei roi mewn 3 ardal ac yn gobeithio penodi ymhellach trwy ddefnyddio adnodd y Bwrdd Iechyd a Chronfa Gofal Integredig (ICF), i gefnogi a chryfhau'r gwaith yma. Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwellu effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k) ac mae her sylweddol i gyflawni'r arbedion ar y cynllun *Comisiynu'n ddoeth Gwasanaeth Iechyd Meddwl* (£60k). Er yr ymdrechion i gefnogi unigolion a

theuluoedd yn fwy effeithiol, mae'r galw am wasanaethau cefnogol yn cynyddu. Ar hyn o bryd mae'n edrych yn annhebygol y bydd y ddau gynllun yma yn cyflawni'r arbedion yn y dyfodol agos ac os o gwbl.

- 3.5 Un cynllun efo peth risg o gyflawni'r arbedion sydd gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yw'r cynllun *Cynyddu incwm gorfodaeth stryd drwy ddirwyo mwy o unigolion sy'n gollwng sbwriel*, gwerth £10k yn 2019/20. Mae gwaith pellach angen ei wneud er mwyn gweithredu'r cynllun.
- 3.6 Yn gyffredinol, mae'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 yn dderbyniol, ond mae arwyddion fod rhai trafferthion cyflawni yn cael eu hamlygu. Gan ein bod yn ceisio effeithio ar drigolion Gwynedd cyn lleied a phosib drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

4. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2020/21 YMLAEN

- 4.1 Er gwybodaeth rhestrir arbedion newydd 2020/21 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 3**. Bydd y cynlluniau unigol yn cael eu monitro yn ystod y flwyddyn, ond yn gynamserol i adrodd ar hyn o bryd.

5. CASGLIAD

- 5.1 Er bod rhai adrannau wedi gwireddu eu holl gynlluniau arbedion, mae'n anorfod bod gwireddu bron i £27.5m o arbedion ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol. Mae angen mwy o amser i gynllunio a gweithredu'n briodol ar rai cynlluniau. Fodd bynnag, yn gyffredinol, rwyf yn fodlon gyda'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion y cyfnod hwn ac yn ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i geisio gwireddu'r cynlluniau sydd wedi llithro, a bydd yr holl Aelodau Cabinet yn parhau i fonitro'r sefyllfa, gan weithredu fel bo angen er sicrhau'r nôd.
- 5.2 Yn yr Hydref, bydd yr adrannau yn adrodd i'w Pwyllgor Craffu perthnasol ar sut y maent yn bwriadu dygymod gydag unrhyw ddiffyg sydd angen ei gyfarch yn eu cynlluniau arbedion.
- 5.3 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion.

Barn yr Aelod Lleol

Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:

Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2018/19 fesul Adran

Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2019/20 fesul Adran

Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2020/21 ymlaen fesul Adran